

Lag

om ändring av elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i elmarknadslagen (588/2013) 2 § 2 mom., 3 § 3, 5, 14 och 25 b-punkten, 4 § 2 mom., 11 §, 13 § 2 mom. 2 och 2 a-punkten, 14 § 1 mom., 16 §, 19 § 1 mom., 20 § 1 mom., 31 och 41 §, 44 § 1 mom., 72 § och 114 § 4 mom.,

av dem 2 § 2 mom. och 114 § 4 mom. sådana de lyder i lag 497/2023, 3 § 5 punkten, 13 § 2 mom. 2 och 2 a-punkten samt 20 § 1 mom. sådana de lyder i lag 201/2025, 3 § 25 b-punkten sådan den lyder i lag 891/2021, 4 § 2 mom. sådant det lyder i lag 730/2021, 14 § 1 mom. sådant det lyder i lag 266/2017 och 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 201/2025, samt

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1430/2014, 108/2019, 730/2021, 891/2021, 497/2023 och 201/2025, nya 4 b-, 5 b- och 32 c-punkter, till 4 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 730/2021, ett nytt 3 mom., till lagen en ny 4 a §, till 13 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 201/2025, en ny 2 b-punkt samt till lagen nya 20 b, 20 c och 51 a §, som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Lagens bestämmelser om nätinnehavare tillämpas på näringsidkare som utövar tillståndspliktig elnätsverksamhet och i sin besittning har ett elnät i Finland, om inte något annat föreskrivs nedan eller om inte Energimyndigheten har fattat ett beslut om att befria nätinnehavaren från tillståndsplikten.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

3) *högspänningsdistributionsnät* lokala eller regionala elnät eller elledningar vars nominella spänning är minst 110 kilovolt och som inte är anslutningsnät för elproduktion eller anslutningsledning och som inte sträcker sig över riksgränsen,

4 b) *anslutningsnät för elproduktion* ett elnät med vilket två eller flera separata kraftverkshelheter ansluter sig till elnätet genom en gemensam anslutning och en eventuell reservmatningsförbindelse, och som innehas av en eller flera elproducenter eller innehavare av energilagringsanläggningar som använder elnätet, eller av ett företag som dessa eller en del av dessa har ett bestämmande inflytande över,

5) *anslutningsledning* en enhetlig helhet som består av en elledning och andra elanläggningar och elutrustningar som behövs för anslutning till elnätet och genom vilken till elnätet för en eller flera abonnenter ansluts

RP 45/2025 rd
EkUB 11/2025 rd
RSv 86/2025 rd

- a) ett eldriftsobjekt,
- b) en kraftverkshelhet, eller
- c) en eller flera till varandra kopplade energilagringssystem, eller

5 b) *kraftverkshelhet* på ett avgränsat markområde eller på en avgränsad del av ett havsområde belägna

- a) enskilda kraftverk,
- b) två eller flera kraftverk som bildar en sammanhängande funktionell helhet, eller
- c) ett eller flera kraftverk och en eller flera energilagringssystem som är kopplade till dem och som bildar en enhetlig funktionell helhet,

14) *småskalig elproduktion* en kraftverkshelhet med en effekt som understiger en megavoltampere,

25 b) *mätområde* stamnätet, högspänningsdistributionsnät, distributionsnät, slutet distributionsnät, anslutningsnät för elproduktion eller en del av dessa eller ett sådant internt elnät inom en fastighet eller motsvarande grupp av fastigheter som utgör ett eget avräkningsområde vid balansavräkningen,

32 c) *avtal om flexibel anslutning* ett avtal om anslutning till ett distributionsnät, högspänningsdistributionsnät eller stamnät, i vars villkor det har avtalats om begränsningar av anslutningspunktens garanterade effekt eller om nättinnehavarens styrning av elförbrukningen eller elförsörjningen till anslutningen,

4 §

Tillståndsplikt för elnätsverksamhet

Tillståndsplikten omfattar inte

- 1) elnätsverksamhet där endast en fastighets eller en motsvarande fastighetsgrupps interna elleveranser sköts med hjälp av elnätet,
- 2) eldistribution genom en direktledning till en separat kund, en producent och en elleverantörs egna lokaler, ett dotterföretag eller en kund, till dennas eller deras eldriftsobjekt eller slutna distributionsnät,
- 3) transport av el i en anslutningsledning eller i en abonnents reservmatningsförbindelse,
- 4) transport av el i ett sådant anslutningsnät för elproduktion där el inte levereras till grossister eller slutförbrukare.

Närmare bestämmelser om ansökan om elnätstillstånd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 a §

Förhandsbesked om tillståndsplikt för elnätsverksamhet

Energimyndigheten kan på skriftlig ansökan meddela förhandsbesked i enskilda fall om huruvida ett sådant elnätstillstånd som avses i 4 § 1 mom. ska sökas för elnätsverksamhet. Ansökan ska innehålla den utredning som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Förhandsbesked ges inte om en ansökan om elnätstillstånd är anhängig för samma verksamhet eller om ärendet redan har avgjorts av Energimyndigheten.

Ett gällande beslut om förhandsbesked ska på yrkande av sökanden iakttas vid tillämpningen av denna lag, om

- 1) sökanden har lämnat riktiga och tillräckliga uppgifter för förhandsbeskedet,
- 2) sökanden inte har genomfört sin verksamhet på ett väsentligen annat sätt än vad som anges i ansökan om förhandsbesked, och
- 3) de omständigheter som inverkar på förhandsbeskedets innehåll inte har förändrats väsentligt.

Närmare bestämmelser om ansökan om förhandsbesked får utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Elnätstillstånd för slutna distributionsnät

Elnätstillstånd för slutna distributionsnät kan på ansökan beviljas en sökande som utövar elnätsverksamhet i ett distributionsnät eller högspänningsdistributionsnät inom ett geografiskt avgränsat område för industriell verksamhet eller näringsverksamhet eller ett område där gemensamma tjänster tillhandahålls, när nätet inte levererar el till konsumenter, om

1) driften hos nätanvändarna av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl bildar en gemensam helhet,

2) råvarorna och slutprodukterna i produktionsprocesserna hos nätanvändarna av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl har ett väsentligt samband med varandra, eller om deras produktionsprocess eller produktionsprocesser på något annat sätt bildar en enhetlig helhet, eller

3) nätet distribuerar el i första hand till nätets ägare eller innehavare eller till ett till ägaren eller innehavaren anknutet företag.

Elnätstillstånd för slutna distributionsnät får emellertid inte beviljas sökande inom vars elnät el levereras till konsumenter, om det inte är fråga om elleverans till ett litet antal konsumenter som har sådana förbindelser med sökanden som baserar sig på ett anställningsförhållande eller motsvarande förbindelser.

På slutna distributionsnät och innehavare av slutna distributionsnät tillämpas det som i denna lag föreskrivs om högspänningsdistributionsnät, distributionsnät och innehavare av distributionsnät, om inte något annat föreskrivs särskilt. På tillståndsbeslutet tillämpas det som i 5 § föreskrivs om beviljande av elnätstillstånd. På den som söker elnätstillstånd för slutna distributionsnät tillämpas inte de krav på den som söker elnätstillstånd som anges i 6 § 3—5 punkten.

13 §

Byggande av distributionsnät

Andra får bygga distributionsnät på ansvarsområdet, om

2) det är fråga om en anslutningsledning eller reservmatningsförbindelse genom vilken en kraftverkskshelhet ansluts till distributionsnätsinnehavarens elnät på ansvarsområdet eller till någon annan nätinnehavarens elnät,

2 a) det är fråga om en direktledning genom vilken el distribueras till en separat kund, en producents och en elleverantörs egna lokaler, ett dotterföretag eller en kund, till dennas eller deras eldriftsobjekt eller slutna distributionsnät,

2 b) det är fråga om ett sådant anslutningsnät för elproduktion där el inte levereras till grossister eller slutförbrukare,

14 §

Projektstillstånd för byggande av högspänningsledning

För byggande av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt ska projektstillstånd sökas skriftligen. Projektstillstånd beviljas av Energimyndigheten. Om ansökan gäller en elledning som sträcker sig över riksgränsen eller en elledning enligt 3 a § i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) som leder från Finlands ekonomiska zon till en annan stat eller till en annan stats ekonomiska zon, beviljas projektstillståndet av statsrådet vid dess allmänna sammanträde. För överföring av ett projektstillstånd som beviljats för byggande av en elledning som sträcker sig över riksgränsen eller som leder från Finlands ekonomiska zon till en annan stat eller till en annan stats ekonomiska zon på någon annan ska ett nytt projektstillstånd sökas.

16 §

Beviljande av projektstillstånd

En förutsättning för att projektstillstånd ska beviljas är att elledningen behövs för att trygga elöverföringen. Om ansökan gäller en elledning som sträcker sig över riksgränsen eller en elledning enligt 3 a § i lagen om Finlands ekonomiska zon som leder från Finlands ekonomiska zon till en annan stat eller till en annan stats ekonomiska zon, är en förutsättning för beviljande av projektstillstånd dessutom att byggandet av elledningen också i övrigt är ändamålsenligt med tanke på utvecklingen av och ömsesidigheten på elmarknaden.

Om ansökan inte gäller en elledning som sträcker sig över riksgränsen eller en elledning enligt 3 a § i lagen om Finlands ekonomiska zon som leder från Finlands ekonomiska zon till en annan stat eller till en annan stats ekonomiska zon, ska projektstillstånd trots bestämmelserna i 1 mom. beviljas för

1) en anslutningsledning genom vilken ett eldriftsobjekt, en kraftverkshelhet eller en eller flera till varandra kopplade energilagransanläggningar ansluts till närmaste elnät med en nominell spänning på minst 110 kilovolt,

2) en direktledning.

Till projektstillståndet kan sådana villkor fogas som ska anses nödvändiga med tanke på förutsättningarna för tillstånd.

19 §

Skyldighet att utveckla nätet

För att garantera sina nätanvändare tillgång på el av tillräckligt god kvalitet ska nätinnehavaren inom sitt verksamhetsområde upprätthålla, driva och utveckla sitt elnät och förbindelserna till andra nät i enlighet med de föreskrivna kraven på elnätsverksamhet och nätanvändarnas rimliga behov.

20 §

Anslutningsskyldighet

Nätinnehavaren ska på begäran och mot skälig ersättning till sitt elnät ansluta de eldriftsobjekt, kraftverk och energilagringsanläggningar inom sitt verksamhetsområde som uppfyller de tekniska kraven. Anslutningens inmatningseffekt i elnätet eller uttagseffekt från elnätet får dock inte överskrida den största tillåtna stegvisa effektförändring som elsystemet tål utan att driftsäkerheten äventyras. Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven ska vara öppna, objektiva och icke-diskriminerande och beakta elsystemets driftsäkerhet och effektivitet.

20 b §

Avtal om flexibel anslutning

Nätinnehavaren ska erbjuda avtal om flexibel anslutning i sådana delar av sitt elnät där tillgången till kapacitet i elnätet är begränsad eller där det inte finns någon kapacitet för nya anslutningar eller för förstora befintliga anslutningar och där genomförandet av den anslutning som abonnenten behöver förutsätter att elnätet utvecklas.

I ett avtal om flexibel anslutning ska följande anges:

- 1) maximivärden för den fasta inmatningen av el i elnätet och det fasta uttaget av el från elnätet, samt den ytterligare flexibla inmatnings- och uttagkapaciteten,
- 2) grunderna för fastställande av avgifter för elöverföring eller eldistribution som tillämpas på den fasta och den flexibla inmatnings- och uttagkapaciteten,
- 3) giltighetstiden för avtalet om flexibel anslutning och det förväntade datumet för beviljande av anslutning till hela den begärda fasta kapaciteten.

En abonnent som har ett avtal om flexibel anslutning ska i anslutningen installera ett effekttregleringssystem som konstaterats vara tillförlitligt.

Ett avtal om flexibel anslutning får inte fördröja utvecklingen av elnätet. Övergången från ett avtal om flexibel anslutning till ett avtal om fast anslutning ska ske i takt med att elnätet utvecklas.

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de villkor för ett avtal om flexibel anslutning som anges i 2 mom., om det effekttregleringssystem som avses i 3 mom. och om de förutsättningar för tillhandahållande av avtal om flexibel anslutning som anges i 4 mom.

20 c §

Permanent avtal om flexibel anslutning

I sådana delar av elnätet i fråga om vilka Energimyndigheten i ett beslut som getts på basis av nätinnehavarens ansökan har ansett att utveckling av elnätet inte är den effektivaste lösningen, kan avtal om flexibel anslutning med avvikelse från 20 b § 4 mom. med abonnentens samtycke ingås som permanenta lösningar för att genomföra nya anslutningar eller förstora befintliga anslutningar. I beslutet ska de nätkomponenter som beslutet grundar sig på specificeras.

I ett permanent avtal om flexibel anslutning ska följande anges:

- 1) de nätkomponenter som avses i 1 mom. eller kombinationer av sådana komponenter på vilka ingåendet av ett permanent avtal om flexibel anslutning grundar sig,
- 2) maximivärden för den fasta inmatningen av el i elnätet och det fasta uttaget av el från elnätet, samt den ytterligare flexibla inmatnings- och uttagkapaciteten,
- 3) grunderna för fastställande av avgifter för elöverföring eller eldistribution som tillämpas på den fasta och den flexibla inmatnings- och uttagkapaciteten,
- 4) giltighetstiden för det permanenta avtalet om flexibel anslutning eller grunden för fastställande av giltighetstiden.

En abonnent som har ett permanent avtal om flexibel anslutning ska i anslutningen installera ett effekttregleringssystem som konstaterats vara tillförlitligt.

Energimyndigheten kan på ansökan av nätinnehavaren eller abonnenten eller på eget initiativ återkalla sitt beslut som avses i 1 mom. eller ändra omfattningen av den del av elnätet som avses i beslutet, om förhållandena i den del av elnätet som avses i beslutet har ändrats i de nätkomponenter som föranlett begränsningen så, att förutsättningarna för meddelande av ett beslut enligt 1 mom. inte längre uppfylls. Energimyndigheten ska i sitt beslut om återkallande fastställa en övergångsperiod som är skälig med tanke på både nätinnehavaren och de abonnenter som anslutit sig till den aktuella delen av elnätet, och efter vars utgång permanenta avtal om flexibel anslutning inte längre får användas i den delen av elnätet. På ett anslutningsavtal som påverkas av Energimyndighetens beslut ska under den nämnda övergångsperioden tillämpas 20 b § 2—4 mom., om inte något annat har avtalats mellan nätinnehavaren och abonnenten i samband med att anslutningsavtalet ingicks.

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de villkor i permanenta avtal om flexibel anslutning som avses i 2 mom. och om det effekttregleringssystem som avses i 3 mom.

31 §

Definition av stamnät och fastställande av de elledningar och anläggningar som hör till stamnätet

Stamnät är

1) ett riksomfattande sammanlänkat elöverföringsnät som består av elledningar med en nominell spänning på minst 110 kilovolt, transformator- och kopplingsstationer och andra anläggningar, med undantag för högspänningsdistributionsnät,

2) en sammanlänkning för en nominell spänning på minst 110 kilovolt.

Stamnätsinnehavaren ska för varje tillsynsperiod som gäller prissättning av överföringstjänster senast nio månader innan tillsynsperioden börjar fastställa vilka elledningar, transformator- och kopplingsstationer och andra anläggningar som hör till innehavarens stamnät och publicera beslutet om fastställande. Före fastställandet ska stamnätsinnehavaren ge sina nätanvändare samt de myndigheter och andra intressentgrupper som saken berör tillfälle att bli hörda om förslaget till fastställande. Stamnätsinnehavaren kan stryka elledningar, transformator- och kopplingsstationer och andra anläggningar ur ett publicerat beslut innan nästa tillsynsperiod börjar endast av vägande skäl.

Stamnätsinnehavarens beslut om fastställande och ändringar i beslutet ska lämnas till Energimyndigheten. Om beslutet om fastställande strider mot lagen har Energimyndigheten rätt att inom tre månader från mottagandet av en sådan anmälan kräva att stamnätsinnehavaren gör ändringar i beslutet.

Den som är avtalspart i fråga om stamnätsinnehavarens nättjänst har rätt att inom en månad från det att stamnätsinnehavaren har publicerat sitt beslut om fastställande eller ändring i beslutet begära att Energimyndigheten ska pröva lagenligheten hos beslutet eller ändringen i ett tvistlösningsförfarande. På tvistlösningsförfarandet tillämpas 29 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

41 §

Plan för utveckling av stamnätet

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska göra upp en tioårig utvecklingsplan för sitt riksomfattande sammanlänkade elöverföringsnät och de sammanlänkningsplaner som är i stamnätsinnehavarens besittning samt för deras förbindelser till andra elnät. Andra stamnätsinnehavare ska göra upp en tioårig utvecklingsplan för det egna stamnätet och dess förbindelser till andra elnät. Stamnätsinnehavaren ska använda utvecklingsplanen som underlag

vid utarbetandet av den unionsomfattande nätutvecklingsplan som anges i elhandelsförordningen. Utvecklingsplanen ska uppdateras med två års intervaller.

Utvecklingsplanen ska innehålla

1) en plan över investeringar för uppfyllande av den skyldighet att utveckla nätet som avses i 19 § 1 mom. och av kvalitetskraven för verksamhet i stamnätet,

2) en plan över sådana investeringar som gäller sammanlänkningsverk som behövs för en effektiv funktion av den nationella och regionala elmarknaden och av Europeiska unionens inre marknad för el,

3) en utredning av de metoder som använts när utvecklingsplanen utarbetades och av de prognoser och övriga antaganden som planen grundar sig på och som gäller elkonsumentens och elproduktionens utveckling.

Utvecklingsplanen ska publiceras. Innan utvecklingsplanen publiceras ska stamnätsinnehavaren ge sina nätanvändare samt de myndigheter och andra intressentgrupper som saken berör tillfälle att bli hörda om utvecklingsplanen.

Utvecklingsplanen och resultaten av hörandet ska lämnas till Energimyndigheten. Energimyndigheten har rätt att inom sex månader från det att den mottagit planen kräva att stamnätsinnehavaren gör ändringar i utvecklingsplanen, om

1) utvecklingsplanen inte uppfyller de krav som anges i 1 och 2 mom., eller

2) det finns anledning att misstänka att de åtgärder som ingår i utvecklingsplanen inte leder till att kvalitetskraven enligt 40 § uppfylls.

Energimyndigheten får utfärda närmare föreskrifter om de uppgifter som ska ges i utvecklingsplanen, om hur planen ska lämnas till Energimyndigheten samt om ordnandet av det hörande som avses i 3 mom.

44 §

Den systemansvariga stamnätsinnehavarens ansvarsområde

Till den systemansvariga stamnätsinnehavarens ansvarsområde hör rikets territorium, med undantag för landskapet Åland, och Finlands ekonomiska zon.

51 a §

Särskilda bestämmelser om skyldigheten att utveckla nätet i högspänningsdistributionsnät och distributionsnät

Utöver vad som i 19 § föreskrivs om nätinnehavarens skyldighet att utveckla nätet ska en distributionsnätsinnehavare inom sitt verksamhetsområde utveckla sitt elnät för att ansluta två eller flera separata kraftverkshelheter till elnätet i enlighet med nätanvändarnas skäligena behov.

En distributionsnätsinnehavare, som inte sedan tidigare har ett högspänningsdistributionsnät i sin besittning, ska inom sitt verksamhetsområde på det sätt som föreskrivs i 19 § och i 1 mom. i denna paragraf utveckla ett nytt högspänningsdistributionsnät i enlighet med nätanvändarnas skäligena behov, om detta inte är oskäligt för nätinnehavaren på grund av tekniska eller ekonomiska förutsättningar eller oskäligt med hänsyn till andra nätanvändare i nätinnehavarens nät.

72 §

Slutförbrukarens möjlighet till elleverans via elnät

Fastighetsinnehavaren ska se till att slutförbrukaren har möjlighet att ingå ett elnätsavtal och ett avtal om leverans av el enligt vilket elleveransen sker via nätinnehavarens elnät. Fastighetsinnehavaren ska ge slutförbrukaren rätt att använda fastighetens eller motsvarande fastighetsgrupps interna elnät för detta ändamål. Om elmätningen i en fastighet har ordnats så att el levereras till slutförbrukare via ett internt elnät i fastigheten eller en motsvarande fastighetsgrupp, ska slutförbrukaren ersätta fastighetsinnehavaren för de kostnader som ändringsarbeten med anknötning till elmätningen förorsakar när slutförbrukaren beslutat köpa sin el via elnätet.

114 §

Ändringsökande

Ändring i marknadsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Marknadsdomstolens beslut ska trots besvär iaktas, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

Lagens 20 § 1 mom. tillämpas på anslutningsavtal som ingåtts efter lagens ikraftträdande samt på sådana ändringar som gjorts efter lagens ikraftträdande i anslutningsavtal som ingåtts före ikraftträdandet.

På lokala eller regionala elnät eller elledningar med en nominell spänning på 400 kilovolt som har tagits i bruk mellan den 1 september 2013 och lagens ikraftträdande, eller i fråga om vilka investeringen har tagits in i en sådan plan för utveckling av stamnätet som avses i 41 § i den lag som ändras genom denna lag och som har offentliggjorts mellan den 1 september 2013 och lagens ikraftträdande, tillämpas dock 3 § 3 punkten och 19 och 31 § sådana de gällde vid ikraftträdandet.

På anslutningsledningar för vilka ett anslutningsavtal har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 24 oktober 2025

Republikens President

Alexander Stubb

Miljö- och klimatminister Sari Multala